

Honden op schilderijen

Sussex Spaniels

Ze spelen, rennen achter wild aan, verzorgen pups of kijken ons alleen maar aan: honden op schilderijen. Schilderstukken die onmisbaar zijn bij het ontrafelen van de geschiedenis van rashonden...



• *Sussex Spaniels getekend door Walter A. Weber (1906-1979) als boekillustratie voor het 'National Geographic Book of Dogs'.*

Wat zien we?

Een afbeelding van twee Sussex Spaniels, de meest onbekende variëteit binnen de Engelse jachtspaniels. De kunstenaar heeft zich bij het kleurgebruik voornamelijk beperkt tot bruin en groen en heeft kans gezien het uiterlijk van de honden, zoals dat in de rasstandaard is beschreven, treffend neer te zetten. Ook al zijn deze Spaniels zittend vereeuwigd, toch is duidelijk te zien dat we te maken hebben met 'een lange hond op korte pootjes': een echte werkhond met een massieve bouw en zware botten. Het hoofd heeft een duidelijke stop en

tamelijk laag aangezette oren. Ondanks dat hoofd en voorsnuit breed zijn, mag het geen Bloedhondachtige indruk maken en ook daarin is de kunstenaar voortreffelijk geslaagd. Zelfs de specifieke frons boven de ogen is hij niet vergeten. De vacht, die we hier als bruin betitelen, is in werkelijkheid leverkleurig, heeft een gouden glans en mag absoluut niet krullen.

Omdat de kunstenaar heeft afgezien van het afbeelden van bijvoorbeeld een patrijs of een fazant, maakt de afbeelding een wat statische indruk; er is weinig actie. De Sussex Spaniel staat

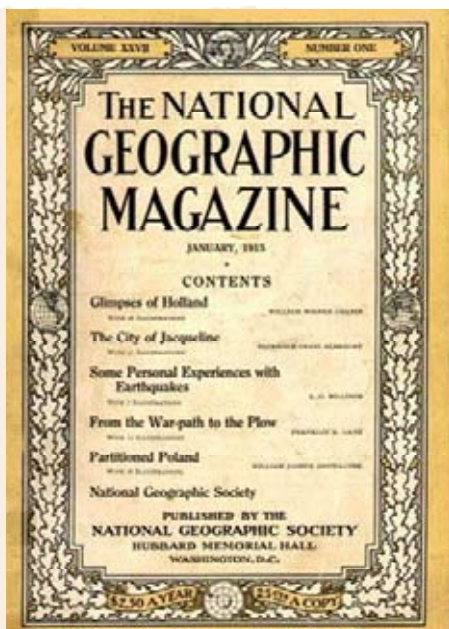
bekend als een soms wat flegmatisch ras, maar vergis u niet. Slechts één beweging van het wild en deze Spaniels laten, vaak luid blaffend, weten dat er werk aan de winkel is.

De maker van dit schilderij is iemand die altijd 'naar het leven' moet tekenen, met in het achterhoofd dat anderen van zijn afbeeldingen moeten leren en de afgebeelde dieren in levenden lijve direct moeten herkennen. Natuurgetrouw is het steekwoord. Dat is ook het geval bij deze afbeelding van twee Sussex Spaniels, die in 1958 wordt gebruikt als illustratie in 'The National Geographic Book of Dogs'.

Het werk is linksonder gesigneerd; zoals altijd staat de naam van de kunstenaar in hoofdletters.

De Sussex Spaniel toen en nu

De Sussex Spaniel dankt zijn bestaan aan het werk dat de mens voor hem in petto heeft: de jacht in dichte begroeiing op de zware klei in het Engelse graafschap Sussex. Een zwaar gebouwde hond voor zwaar werk, voornamelijk op veerwild en klein haarwild. Is de Sussex Spaniel vandaag de dag nog steeds een 'zwaargewicht' onder de jachtspaniels, in de jaren van hun ontstaan zijn ze beduidend groter dan de 38-41 centimeter die de standaard nu voorschrijft. De uitgestrekte jachtgebieden vragen niet alleen om honden met een groot uithoudingsvermogen, maar ook met een stabiel, zelfs



- Omslag van het eerste nummer van 1915 van *The National Geographic Magazine*. Het tijdschrift is dan aan de 27ste jaargang bezig, sinds 1888.

wat flegmatisch temperament. De soms ondoordringbare begroeiing mag er niet toe leiden dat de jager zijn hond kwijtraakt en daaruit is één van de meest typische kenmerken van de Sussex ontstaan: blaffen of 'hals geven'. Is blaffen tijdens het werk bij de andere Spanielvariëteiten over het algemeen zeer ongewenst, bij de Sussex is het een must. De gemiddelde jager zal de Sussex Spaniel een trage hond vinden, maar wel één die onvermoeibaar is en een uitstekende neus heeft.

Een hard bewijs is nooit gevonden, maar vrijwel iedere auteur die de historie van de Sussex beschrijft, gaat er van uit dat Mr Augustus Elliot Fuller (1777-1857), wonend op het landgoed 'Rose Hill' bij Heathfield, één van de eersten is die rond 1795 Spaniels fokt die we vandaag de dag als Sussex Spaniels zouden betitelen of die we tenminste kunnen zien als hun vroege voorouders.

Tot ver in de twintigste eeuw is het heel gebruikelijk dat er Sussex Spaniels worden geboren en tentoongesteld die

één of meer zwarte (voor)ouders hebben. Er vinden kruisingen plaats met Field Spaniels, Water Spaniels en zwarte Cocker Spaniels. Van een helder onderscheid, dat rond de eeuwwisseling dankzij de rasstandaards ingang vindt, is niet overall sprake. Rond 1880 zijn bij de registratie van honden de vachtkleur en het gewicht vaak bepalend. Vanaf 1878 worden de Sussex Spaniels zo lang en zo zwaar gefokt, dat ze er belachelijk gaan uitzien en zelfs ongeschikt worden voor het werk.

Bedreigd hondenras

Aan het begin van de twintigste eeuw worden slechts drie à vier nesten per jaar geregistreerd en soms niet één. Mrs Freer ('Fourclovers') wijdt niet alleen haar hele leven aan de Sussex Spaniel, maar ze sleept het ras ook de Tweede Wereldoorlog door. Aan het einde daarvan zijn er nog circa tien exemplaren geregistreerd. Freers honden vormen dan ook de eigenlijke basis van het huidige bestand. Aan het eind van de jaren zestig voert zo'n 80% van alle Sussex Spaniels 'Fourclovers' bloed en daarmee is deze lijn de 'leverancier' voor bijna alle huidige kennels in Engeland. In 1949 en in 1951, als de aantallen dramatisch laag worden, wordt het aloude middel beproefd: het inbrengen van een verwant ras, in dit geval de Clumber Spaniel (1964).

In 1924 wordt de Sussex Spaniel Association opgericht, met als hoofddoel de instandhouding van het ras. Ondanks alle inspanningen blijft de Sussex Spaniel een ras met bescheiden aantallen. Jaarlijks worden er in Engeland 70-100 geregistreerd en terecht staat dit ras op de lijst van bedreigde hondenrassen.

In de jaren dertig komen er enkele Sussex Spaniels naar Nederland, maar het ras krijgt pas enige bekendheid als Greet van Vliet in de jaren zeventig op

shows verschijnt met haar reu 'Sharland Sussex Brandy'. Inmiddels is het ras aanwezig in onder andere België, Frankrijk, de Scandinavische landen en Amerika.

Belangrijk bij de fokkerij is te blijven selecteren op het juiste temperament, want Sussex Spaniels zijn niet de gemakkelijkste karakters onder de jachtspaniels.

De belangen in Nederland worden behartigd door de Nederlandse Spaniel Club (www.spanielclub.nl).

De maker van het schilderij

Walter Alois Weber (1906-1979) wordt op 23 mei in Chicago geboren als één van de elf kinderen van Jacob Weber en Antoinette Kreml; zij worden 'poor immigrants' genoemd. Walter gaat er naar school en naar college en blijft ook daarna een aantal jaren in Chicago werken.

Als hij ongeveer tien jaar is, komen zijn artistieke talenten al naar boven. In plaats van geld neer te tellen voor zijn glaasje limonade, betaalt hij soms met een tekening of hij verkoopt eerst een schets van een dier om de consumptie te kunnen betalen. Het geld dat hij met zijn tekeningen verdient, wordt echter ook gebruikt om tekenbenodigdheden te kopen. En dat niet alleen, als kind al legt hij een curieuze verzameling aan van levende wezens: kevers, eekhoorntjes, kraaien, mieren, muizen, schildpadden, planten enzovoort, allemaal om na te tekenen.

Zijn talent blijft niet onopgemerkt en op de Waller High School is het Dr. Clarence Holzman die hem stimuleert om kunst te gaan studeren. Holzman laat hem kennismaken met Dr. Wilfred H. Osgood, hoofd van de afdeling zoölogie van het Chicago Field Museum.

In 1927 – Weber is dan net 22 jaar – verlaat hij de University of Chicago met een graad in zoölogie en botanie. Zijn opleiding tot kunstenaar vindt

plaats aan de Church School of Art, de American Academy of Art en het Chicago Art Institute. Zijn opleiding is erop gericht 'scientific illustrator' te worden en in die functie treedt hij 1928 in dienst van het Chicago Field Museum (nu het Chicago Museum of Natural History).

Een typisch artiestenleven heeft Weber niet; hij is in feite een verlengstuk van de wetenschap en wat hij tekent moet zo natuurgetrouw mogelijk zijn. Geen impressionistische toets, geen afwijkend kleurgebruik: alles moet 'echt' zijn. Weber reist mee met expedities als kunstenaar-ornitholoog, bijvoorbeeld met de 'Crane Expedition' naar de South Pacific in 1928/29, naar Bermuda in 1930 om vissen te schilderen, en naar Brits Columbia waar hij studeert bij Major Allan Brooks, de befaamde vogelschilder.

Van 1931 tot 1933 is hij kunstenaar-bioloog bij de 'Century of Progress Exposition' in Chicago en door deze ervaringen wordt hij een veelgevraagde kunstenaar, die zich specialiseert in illustraties voor advertenties, een booming business in die jaren.

In 1942 reist hij als ornitholoog met de 'Smithsonian Institution-National



- *Sussex Spaniel Ch. Bridford Giddie, geboren 1888. Het toen zo populaire 'kachelpijpmodel' is ongeschikt voor de jacht.*

Geographical Society Expedition' naar Mexico en daar schildert hij de beroemd geworden eenden, die later op postzegels worden afgebeeld. Tot 1949 blijft hij freelancer, maar vanaf dat jaar is hij 'staff artist and naturalist' bij de National Geographic Society, opgericht in 1888. Zijn favoriete onderwerp is vogels en hij maakt een collectie van meer dan 2000 afbeeldingen. Behalve vogels tekent hij planten en andere dieren, waaronder rashonden. Al tijdens zijn leven proberen veel liefhebbers zijn werk bij de

NGS te kopen en altijd is het antwoord dat ze niet beschikbaar zijn. Toch kunnen miljoenen mensen genieten van zijn werk, dat wordt afgedrukt in de boeken en tijdschriften van de Society.

In april 1967 ontvangt Walter Weber de hoogste burgerlijke onderscheiding in Amerika: de Conservation Service Award. Hij wordt dan 'a truly one of the outstanding wildlife and nature artists in the nation today' genoemd.

Weber is dus vooral bekend geworden door zijn talrijke boek- en tijdschrift illustraties en de afbeelding van de Sussex Spaniels is er daar één van. Walter A. Weber gaat met pensioen in 1971 en hij overlijdt in Lynchburg, Virginia, in 1979.

Eigenaar en collectie

Naar de eigenaar van deze afbeelding kan men raden, want dat is tevens de opdrachtgever, de National Geographic Society in Washington D.C. ◀

SUSSEX SPANIELS

Een poster van 'Sussex Spaniels' getekend door Walter A. Weber is voor \$ 15,00 verkrijgbaar bij: <http://www.encore-editions.com>



Gerald Waanders

- *De Sussex Spaniel: nog steeds een zeldzame rashond.*